

Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Danmarks ældste by

Ved at se på de ting, som arkæologer har fundet, ved man at Ribe er Danmarks ældste by. Den markedsplads som byen er bygget op om, er fra omkring år 710. Frem til slutningen af 700-tallet blev markedspladsen nok kun brugt om sommeren. Arkæologerne har i hvert fald ikke fundet spor efter en rigtig by i denne tid.

Nordens port mod vest

Markedspladsen (Ribe) blev anlagt ved et vadested i åen. Et sted hvor vandet var så lavt at man kunne gå over. På den måde var det et sted hvor vandet – havet og åen - mødte landet. Fra nord og syd var det muligt at komme til Ribe ad vejsystemerne, og sejlede man vestpå ad åen endte man i Vadehavet hvorfra fjerne lande kunne nås med skib.



Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Grænsehandel i Ribe

Ribe lå på grænsen mellem Vesteuropa og Skandinavien. På kortet herunder kan man se de folkeslag, som boede i store dele af Vesteuropa i 700-tallet. Folkeslagene frankerne og friserne boede i områderne syd for Ribe, og var blandt de fremmede folk, som besøgte markedspladsen. Frankerne overtog efterhånden friserens område i løbet af 700-årene og tvang de lokale indbyggere til at blive kristne. Markedspladsen i Ribe har derfor været besøgt af mennesker med forskellig kultur og sprog og mange forskellige varer. Fra et stort område blev der også trukket kvæg til Ribe. Kvæget blev herefter udskibet og eksporteret til fjernere egne.



- Kan du sætte navn på de lande som i dag ligger, hvor Frankerne og Friserne boede?
- I dag foregår der stadig – dog under andre omstændigheder – en livlig grænsehandel, bl.a. ved den dansk-tyske grænse. Diskutér forholdene og snak om hvorfor det hænger sådan sammen.

Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Skibsbygning

Vikingskibet var tidens vigtigste transportmiddel og spillede naturligvis en stor rolle for de handlende, som solgte og købte varer mellem fjerne egne. I Ribe har man ikke fundet spor efter kajer eller anlægsbroer. Fund af bl.a. et anker og nogle skibsnagler fortæller os dog alligevel at skibene har lagt til et sted i nærheden. Vikingskibene var en af tidens helt store teknologiske nyskabelser og betød at man nu kunne få meget mere kontakt med folk længere væk.



- Hvilke opfindelser kan du komme i tanke om, som har haft samme betydning for kommunikation og handel som vikingskibet?
- Kan du nævne nogle af de lande vikingerne sejlede til?

Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Byplan

Markedspladsen var fra begyndelsen af 720'erne til ca. 850 opdelt i mere end 50 parceller (aflange grunde) som blev udstykket fra begge sider af én lang vej, der løb parallelt med åen. På hver parcel kunne der foregå flere ting og ligge flere værksteder.



- Prøv at finde et moderne bykort frem. Sammenlign det med markedspladsens daværende indretning og diskutér forskelle og ligheder samt årsager. Hvordan planlægger man byer i dag? Hvad er godt og hvad er mindre godt?
- Læg også mærke til vejbelægningen (i øverste højre hjørne på billedet). Kunne du forestille dig andre underlag? Hvad bruger man f.eks. i dag? (Hvis klassen har besøgt museet, kan I tage udgangspunkt i de forskellige vejunderlag i særudstillingen "Hvorfor Ribe")

Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Byens mønt

Det siger meget om Ribes størrelse og betydning at byen havde sin egen mønt. Blandt de mønter som arkæologerne har fundet, har de fleste det samme motiv. Magthaveren på Ribes markedsplads bestemte over brugen af mønter og har kunnet kræve at fremmede mønter blev omvekslet til Ribe-mønter. Man kan også sammenligne mønternes motiver med møntfund andre steder for at se hvorfra de fremmede mønter kan stamme.



- Hvem tror du havde magten til at kunne kontrollere brugen af mønter i Ribe?
- Kunne man betale med andet end mønter? (Kan man også det i dag? – Hvorfor – hvorfor ikke?)

Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Import og eksport af varer og råvare

På markedspladsen blev der handlet varer fra mange egne af Nord- og Vesteuropa. Af færdige varer kan f.eks. nævnes frankiske drikkeglas, keramik og lerkar (som også blev anvendt som beholdere til bl.a. vin og korn – altså emballage) og kalksten fra Rhinområdet. De lokale håndværkere efterspurgte også råvare som f.eks. mosaikstifter, bronzebarre, glasskår og hvæssesten.



- Kan du komme i tanke om forskellige slags emballage, som vi bruger i dag?
- Hvad gør vi med de forskellige slags emballage, når vi har pakket vores varer ud?

Vadehavet, handlen og Vikingetidens Ribe

Håndværk

De arkæologiske fund fortæller om en række forskellige håndværk. Ved at bruge både lokale og importerede råvarer var det muligt at have forskellige værksteder med bl.a. metalstøbere, kammagere, ravslibere, smykkemagere, pottemagere og perlemagere i Ribe.



- Prøv at kigge på afsnittet om varer og råvarer. Hvilke råvarer havde de enkelte håndværkere brug for?
- Hvilke råvarer tror du at håndværkerne fik fra lokale leverandører og hvilke råvarer skulle importeres?
- Hvordan fungerer det i vores hverdag? Hvilke produkter tror du er fremstillet lokalt, og hvilke af dine ting kommer fra udlandet (og hvorfra kommer de?)?